

Volné nalézání práva (příčiny a důsledky)

Abstrakt

Disertační práce se zabývá fenoménem volného nalézání práva a analyzuje jeho příčiny a důsledky. V úvodu je vymezen cíl práce, důvod výběru tématu práce, současný stav bádání, a to především v česko-slovenském právním prostředí, metodologie a nakonec stručně i problematika kauzality obecně. Hlavní část práce je rozdělena na dva celky. V prvním celku je rozebíráno německé hnutí volného práva (*Freirechtsschule*) z přelomu 19. a 20. století na čele s německým právním vědcem Hermannem Kantorowiczem a jeho manifestem *Boj za právní vědu (Der Kampf um die Rechtswissenschaft)*, které vytvořilo teoretický základ volného nalézání práva, a tím i této práce. V tomto celku jsou rozebírány životy a díla nejvýznamnějších představitelů hnutí volného práva (Hermann Kantorowicz, Ernst Fuchs, Eugen Ehrlich), ale i některých dalších včetně Gustava Radbrucha. V závěru prvního celku je poskytnuta analýza volného práva v podání hnutí volného práva. Nakonec je poskytnuta i analýza příčin, které vedly ke vzniku a následné existenci hnutí volného práva, jako i důsledků působení tohoto hnutí, které jsou rozděleny na negativní (selhání) a pozitivní (přínosy). Druhý celek je věnován volnému nalézání práva v současnosti, a to jak z pohledu právní teorie, tak z pohledu právní praxe především českého ústavního soudu v komparaci s některými dalšími soudy z České republiky, Slovenské republiky, Spolkové republiky Německo a Evropským soudem pro lidská práva. Postupně jsou zkoumány jednotlivé pravděpodobné projevy volného nalézání práva v současnosti. Těmi jsou mezery v pozitivním právu, judikování *contra-legem* ve spojení s problémem právního formalizmu, rozhodování na základě právních principů a hodnot, vyplňování obsahu právně neurčitých pojmů anebo problém aplikace ústavních zvyklostí jako projevů volného nalézání práva a současně i normativní síly fakticity. V závěru zkoumání každého z těchto jednotlivých projevů je pozornost věnována jejich vztahu k volnému nalézání práva na podkladu teorie, kterou přineslo hnutí volného práva. Závěrem práce je analýza příčin a důsledků volného nalézání práva, po které následuje shrnutí výsledků disertační práce.

Klíčová slova: hnutí volného práva; mezery v právu; právní principy